

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор з науково-педагогічної роботи

Національного університету
«Острозька академія»

доктор філософських наук, професор
Шевчук Д. М.

«16» грудня 2022 р.

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації «Емоційний інтелект студентів у контексті метакогнітивного
моніторингу»**

Августюк Марії Миколаївни,

**поданої на здобуття наукового ступеня доктора психологічних наук
зі спеціальності 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія**

Дисертація Августюк М. М. розглядалась на розширеному засіданні кафедри психології та педагогіки Національного університету «Острозька академія» (протокол № 5 від «14» грудня 2022 р.), на якому були присутні:

д. психол. н., проф. Пасічник І. Д. – ректор Національного університету «Острозька академія», професор кафедри психології та педагогіки Національного університету «Острозька академія», науковий консультант;

д. психол. н., проф. Каламаж Р. В. – проректор з навчально-виховної роботи Національного університету «Острозька академія», професор кафедри психології та педагогіки Національного університету «Острозька академія»;

д. психол. н., доц. Матласевич О. В. – зав. кафедри психології та педагогіки Національного університету «Острозька академія», доцент кафедри психології та педагогіки Національного університету «Острозька академія»;

д. психол. н., проф. Гандзілевська Г. Б. – професор кафедри психології та педагогіки Національного університету «Острозька академія»;

д. психол. н., проф. Балашов Е. М. – професор кафедри психології та педагогіки Національного університету «Острозька академія»;

к. психол. н., доц. Нікітчук У. І. – доцент кафедри психології та педагогіки Національного університету «Острозька академія»;

к. психол. н., доц. Шугай М. А. – доцент кафедри психології та педагогіки Національного університету «Острозька академія»;

к. психол. н., ст. в. Волошина-Нарожна В. О. – старший викладач кафедри психології та педагогіки Національного університету «Острозька академія»;

к. психол. н., ст. в. Ткачук О. В. – старший викладач кафедри психології та педагогіки Національного університету «Острозька академія»;

к. психол. н., доц. Гільман А. Ю. – доцент кафедри громадського здоров'я та фізичного виховання Національного університету «Острозька академія»;

к. психол. н., доц. Кулеша Н. П. – доцент кафедри громадського здоров'я та фізичного виховання Національного університету «Острозька академія»;

Корнійчук В. О. – лаборант кафедри психології та педагогіки Національного університету «Острозька академія»;

запрошені фахівці:

д. психол. н., проф. Жигайло Н. І. – професор кафедри теорії та історії політичної науки Львівського національного університету імені Івана Франка;

д. психол. н., проф. Павелків Р. В. – перший проректор Рівненського державного гуманітарного університету.

Усього 13 осіб, із них – 7 докторів та 6 кандидатів наук.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Про затвердження висновку з дисертаційної роботи Августюк Марії Миколаївни на тему «Емоційний інтелект студентів у контексті метакогнітивного моніторингу» зі спеціальності 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія.

СЛУХАЛИ:

1. Доповідь Августюк Марії Миколаївни за матеріалами докторської дисертації «Емоційний інтелект студентів у контексті метакогнітивного моніторингу» на предмет її готовності до захисту у спеціалізованій вченій раді.

Дисертація виконувалась на кафедрі психології та педагогіки Навчально-наукового інституту соціально-гуманітарного менеджменту Національного університету «Острозька академія».

Тема дисертації затверджена на засіданні вченої ради Національного університету «Острозька академія» (протокол № 2 від 24.09.2020 р.).

Здобувачка виступила з повідомленням про актуальність запропонованої теми, мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, структуру роботи та основні положення дисертації.

За результатами дисертації зроблено такі висновки:

1. Емоційний інтелект є складною інтегрально-ієрархічною системою, яка базується на єдності когнітивних, емоційних, адаптаційних та соціальних складових у процесі внутрішньоособистісної та міжособистісної здібності ідентифікувати та оцінювати емоції, сприяти емоційній фасилітації мислення, розуміти емоції та управляти ними з метою динамізації інтенсивного емоційного та інтелектуального розвитку особистості. Метакогнітивний моніторинг виступає важливою передумовою ефективності навчальної діяльності, оскільки, як спосіб відслідковування суб'єктом власної пізнавальної активності та оцінювання її результатів у процесі виконання пізнавальних завдань, уможлиблює саморегуляцію процесу та результату виконання.

2. За результатами теоретичного аналізу описано особливості прояву емоційного інтелекту в контексті основних характеристик метапізнання, в структурі точності метакогнітивного моніторингу. Зокрема, удосконалено уявлення про функції та особливості зв'язку емоційного інтелекту з основними характеристиками метапізнання, охарактеризовано основні чинники точності метакогнітивного моніторингу, на основі чого розроблено теоретико-концептуальну модель зв'язку емоційного інтелекту з точністю метакогнітивного моніторингу. Модель враховує такі структурні компоненти емоційного інтелекту, як когнітивні та емоційні здібності, притаманні для внутрішньоособистісного та міжособистісного емоційного інтелекту, і які передбачають дослідження емоційного інтелекту відповідно до когнітивних, емоційних, адаптаційних та соціальних процесів з урахуванням рефлексивних компонентів та особливостей метакогнітивної обізнаності, статевих відмінностей та вікових особливостей. Характеристики навчального матеріалу виступають ситуативним аспектом. Після виконання завдань і отримання відповідної оцінки або зворотного зв'язку важливу роль відіграє здібність ідентифікувати думки та диференціювати емоції, що виникають як наслідок, розуміти їх та управляти ними, що в метакогнітивному аспекті визначають здібністю ідентифікувати, *що* саме відбувається, розуміти, *як* це відбувається, а також усвідомлювати, *чому* і *для чого* це відбувається. У стратегічному плані емоційний інтелект у структурі точності метакогнітивного моніторингу

навчальної діяльності представлений компонентами емоційної обізнаності, розуміння емоцій, ідентифікації можливих стратегій поведінки, сприяння ефективному управлінню емоціями.

3. У результаті емпіричного дослідження з'ясовано особливості прояву емоційного інтелекту в структурі точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності студентів. Зокрема, встановлено, що: для метакогнітивних суджень упевненості у правильності написання тесту загалом найбільш характерною є недостатня впевненість у правильності виконання. Респонденти жіночої статі більше схильні до надмірної впевненості, тоді як у респондентів чоловічої статі дещо переважають вищі показники недостатньої впевненості; у метакогнітивних судженнях упевненості у правильності виконання кожного завдання для студентів найбільш притаманною є точність метакогнітивного моніторингу за типом «ТММ++», менш характерною – неточність метакогнітивного моніторингу у вигляді недостатньої впевненості; у метакогнітивних судженнях упевненості щодо кількості правильно виконаних завдань переважає надмірна впевненість у правильності виконання; у завданнях легшого та середнього рівнів складності переважають точніші метакогнітивні судження за типами «ТММ++» і «ТММ- →», тоді як у складніших завданнях переважає надмірна впевненість; впевненість у правильності відповідей у метакогнітивних судженнях за типом точності «ТММ++» є найвищою у відкритих запитаннях; точний метакогнітивний моніторинг за типом «ТММ++» більш притаманний для легших за рівнем складності завдань з оціненою легкістю виконання; більш точними у своїх метакогнітивних судженнях є студенти з середніми рівнями ідентифікації та оцінювання емоцій, розуміння емоцій, управління емоціями та загального емоційного інтелекту, високим і середнім рівнями емоційної фасилітації мислення («MSCEIT V 2.0»), і це, як правило, респонденти жіночої статі; найбільш точними у своїх метакогнітивних судженнях є респонденти жіночої статі з високим, вищим за середній та середнім рівнями міжособистісного емоційного інтелекту, вищим за середній та середнім рівнями внутрішньоособистісного емоційного інтелекту, високими, середніми і нижчими за середній рівнями розуміння емоцій та загального

емоційного інтелекту, високим, вищим за середній та середнім рівнями управління емоціями («ЕмІн»); найбільш точними у своїх метакогнітивних судженнях є респонденти жіночої статі з високим і середнім рівнями рефлексивності, вищим за середній і середнім рівнями метакогнітивної обізнаності; у розрізі здібності ідентифікувати та оцінювати емоції та відтінки емоційних переживань у точності метакогнітивного моніторингу за типом «ТММ++» помітне переважання вищих значень середніх показників відтінків емоційних переживань, що належать до групи позитивних емоцій; у точності метакогнітивного моніторингу за типом «ТММ– →» найвищі показники середніх значень ми виявили в емоціях здивування, суму та презирства, тобто позитивних та гострих негативних емоціях; студенти з недостатньою впевненістю відзначились найвищими показниками середніх значень емоцій гніву, суму, здивування та цікавості; студенти з надмірною впевненістю показали найвищі показники середніх значень емоцій презирства, гніву, страху та провини. Переважній більшості респондентів притаманні позитивні емоції.

4. Розроблено та апробовано тренінгову програму підвищення точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності студентів ЗВО засобами емоційного інтелекту, яка включає блоки, що відповідають напрямкам формування здібностей ідентифікувати та оцінювати емоції, сприяти емоційній фасилітації мислення, розуміти емоції та управляти ними, а також підвищення точності метакогнітивного моніторингу. За результатами апробації тренінгової програми констатовано її ефективність – після проведення тренінгу точність суджень метакогнітивного моніторингу за типом «ТММ++» була вищою.

6. Розроблено психолого-дидактичні поради до підвищення точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності в студентів засобами емоційного інтелекту, що передбачають формування здібностей сприяти емоційній обізнаності, розуміти емоції, ідентифікувати стратегії поведінки, управляти емоціями. Поради стануть корисними для науковців, науково-педагогічних працівників, психологів-практиків, здобувачів вищої освіти, а також усіх суб'єктів пізнавальної діяльності, які працюють з інформацією.

Перспективним напрямом досліджень є поглиблення вивчення

емоційного інтелекту в структурі точності метакогнітивного моніторингу, зокрема, з урахуванням особливостей зв'язку з метакогнітивним контролем, більш ґрунтовне вивчення чинників точності метакогнітивного моніторингу, дослідження емоційного аспекту метапізнання. Актуальним є також дослідження характеру зв'язку точності метакогнітивного моніторингу з навчальною діяльністю студентів, розробка спеціальних навчальних процедур до підвищення точності метакогнітивного моніторингу саморегульованого навчання.

ЗАПИТАННЯ ЗАДАВАЛИ:

Проф. Гандзілевська Г. Б.: *У чому полягає актуальність дослідження?*

Відповідь: Актуальність дослідження обумовлена розвитком відносно нової галузі – когнітивної психології освіти та недостатнім висвітленням у науковій літературі особливостей прояву емоційного інтелекту у структурі точності метакогнітивного моніторингу. Емоційний інтелект вважаємо за доцільне визначати як складну інтегрально-ієрархічну систему, яка базується на єдності когнітивних, емоційних, адаптаційних та соціальних складових у процесі внутрішньоособистісної та міжособистісної здібності ідентифікувати та оцінювати емоції, сприяти емоційній фасилітації мислення, розуміти емоції та управляти ними з метою динамізації інтенсивного емоційного та інтелектуального розвитку особистості. Метакогнітивний моніторинг виступає важливою передумовою ефективності навчальної діяльності, оскільки, як спосіб відслідковування суб'єктом власної пізнавальної активності та оцінювання її результатів у процесі виконання пізнавальних завдань, уможливорює саморегуляцію процесу та результату виконання.

Аналіз психологічних, педагогічних та методологічних наукових джерел з проблеми розвитку та функціонування емоційного інтелекту виявив різноаспектну зацікавленість дослідників до вирішення даної проблеми. Як складне інтегральне утворення, емоційний інтелект активно досліджують у зарубіжній та вітчизняній психології. Зокрема, у коло наукових інтересів входять питання визначення поняття емоційного інтелекту (Р. Бар-Он, Г. Гарднер, Д. Гоулман, Д. Карузо, Дж. Майєр, П. Саловей та ін.), вивчення його

структурних компонентів та зв'язків між ними (Д. Гоулман, Д. Карузо, Дж. Майєр, Е. Носенко, П. Саловей та ін.), чинників впливу (І. Андрєєва, В. Юркевич та ін.) тощо. Загалом, емоційний інтелект став предметом досліджень таких науковців, як О. Бантишева, Р. Бар-Он, В. Борисенко, К. Брагіна, Т. Бредберрі, Ю. Бреус, Н. Буркало, І. Васильківський, Х. Вейсінгер, О. Верітова, Ж. Вірна, О. Власова, С. Вольф, Г. Гарднер, Д. Гоулман, Дж. Гривз, І. Грузинська, Дж. Дебез, С. Дерев'янку, Н. Діомідова, М. Елліас, Н. Жигайло, М. Зайднер, В. Зарицька, О. Ігумнова, К. Ізард, Є. Карпенко, Д. Карузо, Н. Коврига, Л. Колісник, А. Костюк, Р. Купер, О. Лелюх-Степанчук, М. Лобач, О. Льошенко, Д. Люсін, О. Лящ, Дж. Майєр, М. Максимов, А. Марченко, В. Моргун, Н. Назарук, Е. Носенко, Н. Оксентюк, Г. Орме, К. Параскевова, А. Петровська, С. Подофей, О. Приймаченко, Л. Ракітянська, К. Саарні, П. Саловей, Дж. Стайн, Р. Станкевич, Р. Стернберг, І. Сухопара, Н. Сфетсу, Л. Фарізеллі, Дж. Фрідман, Н. Холл, Т. Циганчук, А. Чернявська, М. Шпак, В. Юркевич та ін.

Основні характеристики метакогнітивного моніторингу, його структурні компоненти, види, а також вплив на навчальну діяльність вивчають зарубіжні (А. Браун, А. Вілкінсон, К. Воз, А. Гленберг, Дж. Данлоскі, Р. Деннісон, Дж. Еверсон, В. Епстайн, А. Ефкландс, Д. Ікін, А. Коріат, Дж. Меткалф, Д. Мошман, Л. Наренс, Т. Нелсон, М. Серра, С. Тобіас, Дж. Флейвелл, Г. Шро та ін.) та вітчизняні дослідники (І. Аршава, Е. Балашов, Г. Гандзілевська, Т. Доцевич, Р. Каламаж, С. Максименко, О. Матласевич, Е. Носенко, Р. Павелків, І. Пасічник, М. Савчин, М. Смульсон, Т. Хомуленко, С. Яланська та ін.).

Незважаючи на широке коло психологічних досліджень як емоційного інтелекту, так і метакогнітивного моніторингу, наразі немає чіткого визначення поняття емоційного інтелекту, відсутнє системне обґрунтування структури та механізмів його формування, основних чинників, існує багатоваріативність моделей. Серед науково-психологічних та освітніх питань, яким приділяють порівняно менше уваги, виділяють зв'язок між емоційним інтелектом та основними характеристиками метапізнання, зокрема, метакогнітивними стратегіями (П. Алавініа та ін.), здібностями (М. Шарей, П. Калія та ін.),

обізнаністю (А. Верслоїс, Р. Вейганд та ін.). Відсутні дослідження особливостей прояву емоційного інтелекту в структурі точності метакогнітивного моніторингу. Концептуальною проблемою навчальної діяльності є точність метакогнітивного моніторингу, яку необхідно розглядати в системі відповідних психолого-педагогічних умов.

Актуальною є розробка наукових підходів до цілеспрямованого формування в процесі навчання та виховання емоційного інтелекту на основі експериментального вивчення особливостей перебігу емоційних процесів, станів та стійких властивостей під час навчальної діяльності, дослідження особливостей прояву емоційного інтелекту у структурі точності метакогнітивного моніторингу. Уможливує такі дослідження ґрунтовніше вивчення емоційного інтелекту, вдосконалення концепції його системи, уявлення про основні моделі, чинники, структуру та механізми формування, підходи до операціоналізації, онтогенетичні аспекти розвитку, рівні сформованості, функції та особливості зв'язку з основними характеристиками метапізнання, місце емоційного інтелекту в навчальній діяльності.

Крім того, вважаємо за доцільне вдосконалювати уявлення про метакогнітивний моніторинг як процесуальний аспект метапізнання з виокремленням його видів, системи чинників точності, взаємозв'язку з метакогнітивним контролем, окреслювати проблему зв'язку з результативністю навчальної діяльності, визначати роль та місце в системі саморегульованого навчання, встановлювати механізми підвищення точності метакогнітивного моніторингу засобами емоційного інтелекту. За допомогою правильно організованого точного метакогнітивного моніторингу студенти можуть на метакогнітивному рівні вивчати когнітивні особливості набуття знань та використовувати відповідні навчальні стратегії.

Проф. Гандзілевська Г. Б.: *Яке практичне застосування результатів дисертації?*

Відповідь: Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що їх можна використовувати у вищих закладах освіти під час викладання навчальних дисциплін «Педагогічна психологія», «Вікова психологія»,

«Когнітивна психологія», «Загальна психологія», «Експериментальна психологія», «Психологія особистості», «Педагогічна психологія вищої школи», «Соціальна психологія», а також для психолого-педагогічного забезпечення підвищення точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності студентів засобами емоційного інтелекту. Сформульовані теоретичні уявлення про особливості прояву емоційного інтелекту в структурі точності метакогнітивного моніторингу стали основою для моделювання та створення тренінгових програм підвищення точності метакогнітивного моніторингу засобами емоційного інтелекту, а також для розробки психолого-дидактичних порад до підвищення точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності у студентів засобами емоційного інтелекту, що стануть корисними для науковців, науково-педагогічних працівників, психологів-практиків, здобувачів вищої освіти, а також усіх суб'єктів пізнавальної діяльності, які працюють з інформацією.

Практичне ж застосування результатів дисертації спрямоване на розвиток умінь саморегуляції, збереження й примноження психологічних ресурсів в умовах стресу (наприклад, виконання навчальних тестових завдань, може бути корисним для індивідів в умовах надзвичайних ситуацій тощо).

Доц. Матласевич О. В.: *Що Ви маєте на увазі під ієрархічністю системи емоційного інтелекту? Поясніть, будь ласка.*

Відповідь: Ієрархічність системи емоційного інтелекту передбачає врахування когнітивних, емоційних, адаптаційних та соціальних складових, що знаходять вираження у внутрішньоособистісній та міжособистісній здібності ідентифікувати та оцінювати емоції, сприяти емоційній фасилітації мислення, розуміти емоції та управляти ними з метою динамізації інтенсивного емоційного та інтелектуального розвитку особистості. Емоційний інтелект, як правило, розглядають у двох аспектах: у плані вивчення онтогенетичних змін у здібності розуміти та управляти емоціями, а також у плані вивчення його як інтегрального конструкта. Як наслідок, розвиток емоційного інтелекту має кількісний і якісний характер: в онтогенетичному вимірі зростає здібність розпізнавати емоції інших людей і розуміти складні відтінки власних

емоційних переживань, тобто зростає рівень власного емоційного інтелекту. Розвиток емоційного інтелекту як інтегрального конструкта передбачає єдність емоційних і когнітивних процесів у цілісній системі здібностей, направлених на розуміння, пізнання та управління власними емоціями й емоційними станами, а також розуміння і конструктивного впливу на емоції.

Доц. Матласевич О. В.: *Яким чином емоційний інтелект проявляється у структурі точності метакогнітивного моніторингу?*

Відповідь: Структурні компоненти емоційного інтелекту – когнітивні (ідентифікація та оцінювання емоцій, емоційна фасилітація мислення, розуміння емоцій) та емоційні (регулятивні) здібності (управління емоціями) – притаманні для внутрішньоособистісного та міжособистісного емоційного інтелекту і передбачають врахування особливостей емоційного інтелекту відповідно до когнітивних, емоційних, адаптаційних та соціальних процесів. Основними функціями емоційного інтелекту є ідентифікація думок та емоцій, їхнє розуміння та управління ними.

У метакогнітивному аспекті основні умови точності метакогнітивного моніторингу передбачають такі процеси: 1) ідентифікація проблемної ситуації, тобто здібність ідентифікувати те, *що* беруть до уваги під час опрацювання навчального матеріалу; іншими словами, це умови формування знання про завдання та зовнішні стимули, тобто характеристики інформації – декларативне знання); 2) розуміння проблеми, тобто здібність розуміти, *яким чином* (як) відбувається процес формування метакогнітивних суджень; іншими словами, це умови формування навичок точності метакогнітивного моніторингу – процедурне знання); 3) причинно-наслідкова атрибуція, тобто здібність усвідомлювати те, *чому* така ситуація виникла, і *для чого* це потрібно; іншими словами, це усвідомлення причин та наслідків – умовне знання). Важливу роль також відіграє те, *хто* є цільовою аудиторією (в даному випадку, студент як суб'єкт навчальної діяльності). Як наслідок, основними стратегіями метакогнітивного моніторингу є самоспостереження у процесі прийняття рішень, ідентифікація можливих стратегій поведінки з метою управління власними пізнавальними процесами, а також сприяння саморегуляції

навчальної діяльності.

Перспективним, хоча й малодослідженим, аспектом особливостей прояву емоційного інтелекту в структурі точності метакогнітивного моніторингу, є здібність, відповідно до зворотного зв'язку, ідентифікувати настрій (первинний емоційний досвід), на основі чого виникають відповідні думки та емоції, а також сприймати емоції, тобто оцінювати їхні рейтинги та відтінки емоційних переживань у розрізі тих чи тих показників точності метакогнітивного моніторингу. Відповідно до цього, основними напрямками формування емоційного інтелекту в навчальній діяльності є: емоційна обізнаність (функція метакогнітивного моніторингу), яка виступає здібністю ідентифікувати та оцінювати емоції; розуміння емоцій (функція метакогнітивного моніторингу) як здібність диференціювати емоції, що мають місце; ідентифікація можливих стратегій поведінки (функція метакогнітивного моніторингу), тобто здібність усвідомлювати причини та наслідки виникнення тих чи тих емоцій; управління емоціями (функція метакогнітивного контролю), що передбачає емоційну саморегуляцію. Таким чином, у стратегічному плані дослідження особливостей прояву емоційного інтелекту в структурі точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності представлені компонентами емоційної обізнаності, розуміння емоцій, ідентифікації можливих стратегій поведінки, сприяння ефективному управлінню емоціями.

Проф. Каламаж Р. В.: *Поясніть, будь ласка, які саме індивідуально-психологічні відмінності Ви враховували під час дослідження?*

Відповідь: Як індивідуально-психологічні особливості ми враховували статеві відмінності та вікові особливості учасників експерименту. Віковий діапазон, однак, був незначним – в дослідженні взяли участь студенти перших-четвертих курсів, середній вік яких становив 17,8 ($SD = 0,72$). Необхідність такого дослідження зумовлена насамперед тим, що у наявних емпіричних дослідженнях увагу звертають переважно на особливості зв'язку статевих відмінностей з інтелектуальною та академічною успішністю, мотивацією досягнень, самоповагою, але майже не розглядають їх як чинники точності метакогнітивного моніторингу. Щодо вікових особливостей, то, як показують

наявні у науковій літературі дослідження, істотних відмінностей у проявах неточностей метакогнітивного моніторингу у вигляді надмірної чи недостатньої впевненості залежно від віку наразі не виявлено, причиною чого можуть бути особливості вікового діапазону, який є незначним. Тому дослідження особливостей прояву емоційного інтелекту в структурі точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності студентів у розрізі статевих відмінностей і вікових особливостей є актуальним.

Доц. Нікітчук У. І.: *У чому полягає необхідність окреслення основних підходів до операціоналізації емоційного інтелекту?*

Відповідь: Для гармонійного розвитку емоційного інтелекту важливим є не лише його похідний об'єктивний рівень, але й те, яким чином цей рівень усвідомлюють та наскільки адекватно його оцінюють. Одним із теоретичних завдань на сучасному етапі розвитку досліджень емоційного інтелекту науковці вбачають розробку теоретичного підґрунтя розв'язання проблеми операціоналізації. Автори базують свої припущення на недосконалому вербальних тестів, що створені для оцінювання рівня сформованості емоційного інтелекту. Зокрема, Е. Носенко з колегами обирають декілька теоретичних підходів до розв'язання проблеми операціоналізації емоційного інтелекту. Це теорія єдності зовнішнього та внутрішнього у визначенні психічного, системний підхід до вивчення життєвого світу особистості, дослідження емоцій як однієї з основних складових детермінації поведінки людини, у тому числі в умовах професійної та навчальної діяльності.

Майже всі дослідники емоційного інтелекту однакові в тому, що емоційний інтелект можна виміряти, а також визначити його рівні. Проблемним аспектом є встановлення об'єктивних критеріїв вимірювання емоційного інтелекту. У сучасній психології емоційний інтелект вимірюють за допомогою об'єктивних тестів та самоопитувальників (тестів самозвіту), однак для їхніх результатів характерною є низька кореляція. Як наслідок, виникає закономірне припущення, що існують дві різні підсистеми здібностей – інтелектуальні та емоційні. Відповідно до цього, у структурі емоційного інтелекту виділяють два компоненти – емоційний інтелект суб'єкта діяльності, тобто інструментальний

емоційний інтелект, що виникає під час вирішення практичних задач і належить до внутрішнього об'єктивного оцінювання, а також є інтелектуальною здібністю, та індивідуально-особистісний (рефлексивний) емоційний інтелект, що його суб'єкт усвідомлює та оцінює за допомогою самозвіту, і який виступає такою особистісною властивістю, як інтелектуальність.

Відповідно до цього, емоційний інтелект як риса та емоційний інтелект як здібність є двома різними конструкціями. Основна дискримінативна ознака захована у типі підходу до вимірювання. Багато хто заперечує більш фундаментальний момент, що емоційний інтелект можна фактично виміряти за допомогою тестів когнітивних здібностей, тобто ставлять під сумнів те, що такі концепції емоційного інтелекту, як емоційна регуляція, можуть бути надійно та достовірно виміряні за допомогою об'єктивних тестів здібностей через суб'єктивну природу емоційного досвіду. Однак наявні підходи до емоційного інтелекту є досить різноманітними, і, як наслідок, результати вимірювання емоційного інтелекту як здібності та емоційного інтелекту як сукупності особистісних рис утворюють низьку кореляцію.

Психометрики роблять основне розмежування між показниками максимальної ефективності (об'єктивні тести) та вимірюванням відповідей за типовими показниками (самоопитувальники або тести самозвіту). Вимірювання за самозвітом розглядає емоційний інтелект як рису особистості (емоційний інтелект як риса або емоційна самоефективність), тоді як потенційне вимірювання за показниками максимальної ефективності породжує уявлення про емоційний інтелект як інтелект когнітивних здібностей або так звані «когнітивно-емоційні здібності».

Найбільша складність із вимірюванням емоційного інтелекту як здібності полягає у тому, що емоційні переживання є за своєю природою суб'єктивними, і тому позбавлені об'єктивного та надійного вимірювання максимальної продуктивності. Наразі не існує простого способу застосування справді достовірних критеріїв при об'єктивному оцінюванні внутрішньоособистісних компонентів емоційного інтелекту як здібності (наприклад, «Я усвідомлюю свої емоції, коли переживаю їх»), тому що застосування таких процедур для

підрахунку балів вимагало б наявність безпосереднього доступу до такої привілейованої інформації, як внутрішні почуття та самопізнання, тобто критеріїв, доступних лише тому, кого оцінюють. Як наслідок, ця двоякість сприяла тому, що науковці розробили два типи тестів для вимірювання емоційного інтелекту: об'єктивні тести (задачі) та самоопитувальники (тести самозвіту). Однак і ті, й ті не позбавлені недоліків. Кожен підхід до вимірювання емоційного інтелекту може впливати на достовірність тесту. Об'єктивні тести не досліджують здібностей, відмінних від інтелекту, а також роблять незначний внесок у плані передбачення його соціальної ефективності; самоопитувальники передають вимірювальну властивість через призму самооцінювання та самопрезентації досліджуваного. У цьому плані тести у вигляді задач є більш об'єктивними, оскільки респондент не може самовільно завищити показники.

Як показує аналіз науково-психологічних підходів до проблеми операціоналізації емоційного інтелекту, самоопитувальники (тести самозвіту) необхідно персоналізувати відповідно до запитів студентів та їхніх проблем. Вартими уваги є навички, які можуть бути корисні для різних доменів та є важливими для розвитку додаткових здібностей. Ще одним перспективним напрямком подальших досліджень є, зокрема, міжкультурна валідність емоційного інтелекту. Найвідомішими методиками вимірювання емоційного інтелекту вважають тест здібностей «Mayer-Salovey-Caruso Emotional Intelligence Test» («MSCEIT») Дж. Майєра, П. Саловея та Д. Карузо, тести самозвіту «Emotional Quotient Inventory» («EQ-i») Р. Бар-Она, тест «Self-Report Emotional Intelligence Test» («SREIT») Н. Шутте з колегами, опитувальник дослідження емоційних компетенцій «Emotional Competence Inventory» («ECI») Д. Гоулмана, інтегральний тест на вимірювання емоційних знань «Izard's Emotional Knowledge Test» («ЕКТ») К. Ізарда, тест на встановлення міжособистісних моделей успіху «EQMap» Р. Купера, тест «Trait Emotional Intelligence Questionnaire» («TEIQue») К. Петридеса та Е. Фернхема, методика оцінювання емоційного інтелекту Н. Холла, опитувальник «ЕмІн» Д. Люсіна.

Таким чином, відповідно до наявних у науково-психологічній літературі

критеріїв, у процесі операціоналізації емоційного інтелекту відбувається диференціація емоційного інтелекту як риси та емоційного інтелекту як здібності. Актуальність такого дослідження зумовлена необхідністю уточнення структури емоційного інтелекту та включення його у систему особистісних характеристик.

Доц. Нікітчук У. І.: *Чим зумовлена доцільність удосконалення поняття емоційного інтелекту?*

Відповідь: Емоційний інтелект як досить поширене у науковій психологічній літературі явище, є явищем різноаспектним та контроверсійним. Велика кількість різноманітних підходів до тлумачення терміну емоційного інтелекту в психолого-педагогічній літературі, зі свого боку, спричиняє виникнення великої кількості моделей емоційного інтелекту, спільними структурними компонентами яких є здібність ідентифікувати та розуміти емоції, а також ефективно ними управляти. На цій основі вважаємо за доцільне вдосконалення визначення поняття «емоційний інтелект», який розуміємо як складну інтегрально-ієрархічну систему, яка базується на єдності когнітивних, емоційних, адаптаційних та соціальних складових у процесі внутрішньоособистісної та міжособистісної здібності ідентифікувати та оцінювати емоції, сприяти емоційній фасилітації мислення, розуміти емоції та управляти ними з метою динамізації інтенсивного емоційного та інтелектуального розвитку особистості. Розгляд емоційного інтелекту у зв'язку з семантично близькими, однак не тотожними поняттями емоційної зрілості, емоційного мислення, емоційної компетентності, емоційної креативності, емоційної культури та емоційної грамотності також актуалізує необхідність подальших досліджень.

Доц. Гільман А. Ю.: *Хто склав досліджувану вибірку?*

Відповідь: Вибірка дослідження лабораторного експерименту: в експерименті взяли участь 233 студентів Національного університету «Острозька академія», середній вік яких становив 17,8 (SD = 0,72), з них – 149 респондентів жіночої статі ($M_{\text{вік}} = 17,83$, SD = 0,77) і 84 – чоловічої статі ($M_{\text{вік}} = 17,78$, SD = 0,62), які і склади досліджувану вибірку, сформовану методом

випадкових відборів. Учасники склали одну експериментальну групу з внутрішньогруповими змінними. Участь була анонімна та безкоштовна.

Доц. Гільман А. Ю.: *Яким чином робили підбірку тестових завдань?*

Відповідь: Завданням емпіричного дослідження було з'ясувати особливості прояву емоційного інтелекту (ЕІ) в структурі точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності і пов'язаних емоційним інтелектом рефлексивності, метакогнітивної обізнаності. Як ситуативні чинники точності метакогнітивного моніторингу досліджено виокремлені під час теоретичного аналізу характеристики навчального матеріалу з урахуванням статевих відмінностей та вікових особливостей студентів.

Загалом, експериментальне дослідження проходило у два етапи: перший етап – діагностичний, другий етап – лабораторний експеримент. На першому етапі ми проводили комплексну психодіагностичну роботу в розрізі діагностики основних чинників емоційного інтелекту, рефлексивності та метакогнітивної обізнаності. Отримані дані в подальшому ми аналізували в розрізі рівнів точності метакогнітивного моніторингу студентів.

Для перевірки зв'язку з точністю метакогнітивного моніторингу таких внутрішніх, зовнішніх та мнемонічних змінних, як характеристики інформації (вид наборів завдань, рівень складності завдань), умови постановлення завдань (тип тестового завдання, кількість разів, відведених на опрацювання завдання, відведений на виконання час, а також змішане або впорядковане повторення інформації), легкість / важкість виконання, ми запропонували досліджуваним запам'ятати відповідну стимульну інформацію. Стимульним матеріалом слугували: 1) вид інформації – твердження та пари слів; 2) вид наборів завдань (усього 30 завдань) – завдання на пригадування інформації, яку попередньо потрібно було запам'ятати (стимульний матеріал – 12 тверджень та 12 пар слів на запам'ятовування), завдання на перевірку відповідних попередніх знань, якими володіють студенти, завдання на ілюзію сприймання розміру (ілюзія Мюллера-Лаєра), завдання на умовиводи та пошук аналогій (запитання для цих субтестів ми вибрали з підбірки тестів розумового розвитку М. К. Акімової); 3) тип тестового завдання – запитання з запропонованими варіантами відповіді,

відкриті запитання (з власною відповіддю студентів), запитання із варіантами відповіді «Так» / «Ні». Така кількість одиниць стимульного матеріалу у вигляді тверджень та пар слів може бути обґрунтована оптимальністю для невеликих затрат часу та зусиль учасників експерименту, що необхідні для виконання завдань у лабораторних умовах. Усі завдання були представлені українською мовою. Процедура експерименту була комп'ютеризована, порядок представлення стимулів – порядковим (від легших до складніших за рівнем складності завдань).

Студенти виконували завдання, представлені у двох видах інформації (твердження та пари слів), п'яти видах наборів завдань (завдання на пригадування інформації, на загальні знання, на ілюзію сприймання розміру, а також на умовиводи та пошук аналогій), і трьох типів тестових завдань (запитання з варіантами відповіді, відкриті запитання та запитання з варіантами відповіді «Так» / «Ні»). Види наборів завдань ми згрупували відповідно до рівнів складності: легші завдання – на пригадування (твердження та пари слів), завдання середнього рівня складності – на загальні знання та на сприймання розміру, складніші завдання – на умовиводи та аналогії. Відповіді респонденти позначали на спеціальному бланку відповідей. Кожен студент отримував завдання з усіма видами інформації та видами наборів завдань, але з одним типом тестового завдання. Розподіл відбувався автоматично та випадково. Час для виконання завдань був довільний.

Ст. в. Волошина-Нарожна В. О.: *Яким чином оцінювали точність метакогнітивного моніторингу?*

Відповідь: Під час лабораторного експерименту студенти формували перспективні метакогнітивні судження впевненості щодо кількості правильно виконаних завдань загалом (aJOLs судження; з англ. – «*prospective judgements of learning about answers*»), судження прогностичного оцінювання впевненості у правильності написання тесту загалом (gJOLs судження; з англ. – «*global or general prospective judgements of learning*»), перспективні судження впевненості у правильності виконання кожного завдання (JOLs судження; з англ. – «*prospective confidence judgements of learning*»), а також відповідні

ретроспективні метакогнітивні судження (aRCJs (з англ. – «*retrospective confidence judgements of learning about answers*»), gRCJs (з англ. – «*global or general retrospective confidence judgements of learning*») та RCJs (з англ. – «*retrospective confidence judgements of learning*») судження). За допомогою процедури калібрування ми визначили середні значення показників, що характеризують точність метакогнітивного моніторингу: 1) «ТММ + +» – показники точності моніторингу, 2) «ТММ – –» – показники точності моніторингу, 3) «ІНЗ – +» – показники недостатньої впевненості або ілюзії незнання, 4) «ІЗ + –» – показники надмірної впевненості або ілюзії знання. Профілі метапізнавальної активності типу «суб'єкт стверджує, що знає, і підтверджує це» («+ +» – показники точності моніторингу) та «суб'єкт стверджує, що не знає, і також підтверджує це» («– –» – показники точності моніторингу) свідчать про наявність метакогнітивного знання. У випадку, якщо досліджуваний стверджує, що не знає, але успішно демонструє знання («– +» – показники недостатньої впевненості або ілюзії незнання), а також якщо стверджує, що знає, однак не може це підтвердити на практиці («+ –» – показники надмірної впевненості або ілюзії знання), мова йде про відсутність метакогнітивного знання. Коефіцієнтом метакогнітивного знання є різниця між правильними та неправильними відповідями, поділена на загальну кількість запропонованих запитань: що більшим є цей коефіцієнт, то вищим є рівень розвитку метапізнання. На основі отриманих даних експерименту проаналізовано особливості прояву емоційного інтелекту студентів у розрізі виокремлених у результаті теоретичного аналізу чинників точності метакогнітивного моніторингу, а також здібності ідентифікувати та оцінювати емоції і відтінки емоційних переживань, що виникли внаслідок зворотного зв'язку.

Точність метакогнітивного моніторингу ми визначали як різницю між суб'єктивним оцінюванням правильності відтворення інформації (рейтинг метакогнітивних суджень) та показниками фактичного відтворення (відносна частка від загальної кількості завдань). Що більшими є розходження в отриманих результатах, то більшим є прояв неточності метакогнітивного

моніторингу у вигляді надмірної (ілюзії знання) і недостатньої (ілюзії незнання) впевненості, і навпаки, точності метакогнітивного моніторингу. *O/U* індекс або індекс впевненості ми використали як параметр оцінювання метакогнітивних суджень упевненості щодо правильності виконання завдань.

Доц. Кулеша Н. П.: *Скажіть, будь ласка, яка мета розробленого Вами тренінгу?*

Відповідь: Оскільки завдання оптимізації процесів метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності студентів полягає в адекватному оцінюванні здібностей засвоювати інформацію, то, враховуючи результати проведеного теоретичного аналізу та емпіричного дослідження, ми визначили такі напрями формувального впливу, що належать до двох категорій – емоційного інтелекту та метакогнітивного моніторингу: 1) формування здібності ідентифікувати та оцінювати емоції; 2) формування здібності сприяти емоційній фасилітації мислення; 3) формування здібності розуміти емоції; 4) формування здібності управляти емоціями; 5) підвищення точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності студентів.

Відповідно до цього, ми розробили тренінгову програму підвищення точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності у здобувачів вищої освіти засобами емоційного інтелекту, яка включала блоки, що відповідають цим напрямам. Загальний обсяг тренінгової програми – 40 годин.

В контексті наших досліджень, запропонована тренінгова програма допоможе студентам сприймати, оцінювати та виражати емоції і пов'язані з ними потреби фізичного та психічного стану, зовнішнього вигляду; використовувати емоції для підвищення ефективності мислення та діяльності, тобто доволіно управляти емоціями, які сприяють вирішенню завдань (інтерес, допитливість), а також використовувати будь-який настрій у навчальній діяльності; розуміти та аналізувати емоційну інформацію, тобто визначати джерело емоцій, класифікувати їх, установлювати зв'язки між різними емоційними проявами, розпізнавати зв'язки між емоціями та словами, інтерпретувати значення емоцій, розуміти складні почуття, аналізувати емоційні стани; усвідомлено управляти емоціями для особистісного зростання і

покращення міжособистісних стосунків, тобто використовувати інформацію, яку передають через емоції, ідентифікувати та контролювати емоції, а також викликати або усувати емоції залежно від їхньої користі; підвищувати точність метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності за допомогою гнучкого підходу до постановки навчальних цілей, моніторинг та контроль власної пізнавальної діяльності, самостійне планування під час навчальної діяльності.

Завдання тренінгової програми спрямовані на формування здібності ідентифікувати та оцінювати емоції, сприяти емоційній фасилітації мислення, розуміти емоції, управляти емоціями; формування знання про особливості точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності. Проміжною ланкою виступає розвиток рефлексивності, внутрішньої навчальної мотивації, метакогнітивної обізнаності; усвідомлення особливостей процесів розуміння, оцінювання та відтворення інформації; формування здібностей осмислювати та аналізувати завдання, розуміти специфіку виконуваних завдань.

Розроблена тренінгова програма складалась із шести блоків (Додаток В): 1) допоміжний блок; 2) формування здібності ідентифікувати та оцінювати емоції; 3) формування здібності сприяти емоційній фасилітації мислення; 4) формування здібності розуміти емоції; 5) формування здібності управляти емоціями; 6) формування точного метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності студентів.

2. Виступ рецензентів:

Балашов Е. М., доктор психологічних наук, професор кафедри психології та педагогіки Національного університету «Острозька академія» зазначив, що дослідження Августюк М. М. присвячене вивченню проблеми емоційного інтелекту в дискурсі точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності студентів ЗВО. В основі досліджень – теоретико-емпіричне вивчення особливостей прояву емоційного інтелекту в структурі точності метакогнітивного моніторингу. У першому розділі авторка аналізує зміст поняття емоційного інтелекту, його структуру, групує концептуальні підходи до вивчення цього явища в психологічній науці, пропонує вдосконалену

концепцію системи емоційного інтелекту, уявлення про основні моделі, характеризує основні підходи до його операціоналізації, описує роль емоційного інтелекту в навчальній діяльності студентів. Другий розділ присвячено аналізу поняття, видів, структури метакогнітивного моніторингу. Авторка пропонує вдосконалене уявлення про метакогнітивний моніторинг як процесуальний аспект метапізнання з виокремленням його видів, чинників точності, ролі та місця в системі саморегульованого навчання, окреслює проблему зв'язку точності метакогнітивного моніторингу з результативністю навчальної діяльності з виділенням основних підходів до вимірювання точності суджень метакогнітивного моніторингу та описом особливостей зв'язку метакогнітивного моніторингу та контролю як структурних компонентів метапізнання, представляє теоретико-концептуальну модель зв'язку емоційного інтелекту з точністю метакогнітивного моніторингу. Третій розділ присвячено опису процедури та аналізу результатів емпіричного дослідження особливостей прояву емоційного інтелекту в структурі точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності студентів ЗВО. У четвертому розділі наведено обґрунтування та результати апробації тренінгової програми підвищення точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності здобувачів вищої освіти засобами емоційного інтелекту. На основі узагальнення результатів теоретико-експериментального дослідження подано опис основних теоретичних положень психолого-педагогічних та методичних умов підвищення точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності засобами емоційного інтелекту, запропоновані психолого-дидактичні поради до підвищення точності метакогнітивного моніторингу засобами емоційного інтелекту.

Гандзілевська Г. Б., доктор психологічних наук, професор кафедри психології та педагогіки Національного університету «Острозька академія» підкреслила, що актуальність проблеми окреслена пошуками нових шляхів до вивчення емоційного інтелекту, зокрема, теоретико-емпіричного вивчення особливостей прояву емоційного інтелекту в структурі точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності студентів ЗВО. Доцільним

є намагання охарактеризувати теоретико-методологічні засади вивчення емоційного інтелекту з описом науково-психологічних досліджень емоційного інтелекту, основних підходів до його операціоналізації, а також особливостей емоційного інтелекту в навчальній діяльності студентів, описати особливості прояву емоційного інтелекту в структурі метакогнітивного моніторингу, особливості формування точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності студентів засобами емоційного інтелекту, апробовану тренінгову програму підвищення точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності студентів засобами емоційного інтелекту, психолого-дидактичні поради до підвищення точності метакогнітивного моніторингу. Важливість дослідження Августюк М. М. полягає в тому, що результати вивчення особливостей прояву емоційного інтелекту в структурі точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності студентів можуть використовувати науковці, науково-педагогічні працівники, психологи-практики, здобувачі вищої освіти, а також усі суб'єкти пізнавальної діяльності, які працюють з інформацією.

Нікітчук У. І., кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології та педагогіки Національного університету «Острозька академія»: дослідження Августюк М. М. присвячене вивченню проблеми емоційного інтелекту в дискурсі точності метакогнітивного моніторингу. На основі аналізу наукової літератури з питань теоретичного та практичного вивчення особливостей прояву емоційного інтелекту в структурі точності метакогнітивного моніторингу, авторка висвітлює можливі шляхи підвищення точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності у здобувачів вищої освіти засобами емоційного інтелекту. Експерт зауважив доцільність дослідження теоретико-методологічних засад вивчення емоційного інтелекту, здійснення теоретичного аналізу особливостей прояву емоційного інтелекту в структурі метакогнітивного моніторингу, опису процедури та аналізу результатів емпіричного дослідження особливостей прояву емоційного інтелекту в структурі точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності студентів ЗВО, обґрунтування та результати апробації тренінгової програми

підвищення точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності здобувачів вищої освіти засобами емоційного інтелекту.

Одноставним висновком експертів було те, що дисертація справляє позитивне враження і дає змогу рекомендувати роботу до захисту.

У дискусії взяли участь:

Проф. Жигайло Н. І. відзначила актуальність дисертації, цікавий та новаторський підхід до вивчення особливостей прояву емоційного інтелекту студентів у структурі точності метакогнітивного моніторингу, доцільність окреслення психолого-педагогічних та методичних умов підвищення точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності засобами емоційного інтелекту, запропонованих психолого-дидактичних порад до підвищення точності метакогнітивного моніторингу засобами емоційного інтелекту, зазначила, що роботу варто рекомендувати до захисту.

Проф. Павелків Р. В. зазначив, що докторантка коректно формує об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження, які послідовно реалізує у відповідних розділах дисертації. Положення, узагальнення та висновки, винесені на захист, мають теоретичну та практичну цінність. Досить слухними є зроблені авторкою висновки щодо шляхів підвищення точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності студентів.

Проф. Каламаж Р. В. наголосила на актуальності та важливості дослідження, однак окреслила необхідність чіткіше пояснити доцільність зосередження уваги на виділених індивідуально-психологічних відмінностях особливостей прояву емоційного інтелекту у структурі точності метакогнітивного моніторингу, порадила вдосконалити теоретико-концептуальну модель зв'язку емоційного інтелекту з точністю метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності студентів ЗВО, рекомендувала дисертацію до захисту.

Доц. Матласевич О. В. порадила чіткіше сформулювати визначення понять емоційного інтелекту та метакогнітивного моніторингу, а також чіткіше окреслити структуру точності метакогнітивного моніторингу. Також

погодились, що дисертація справляє позитивне враження і дає змогу рекомендувати роботу до захисту.

Доц. Нікітчук У. І. відзначила, що у виступі докторантки висловлено чимало самостійних суджень, цікавих та обґрунтованих теоретичних спостережень, безсумнівним є теоретичне та практичне значення дисертації, що заслуговує позитивної оцінки. Рекомендацією є чіткіше пояснення складових емоційного інтелекту, узагальнення здобутків дослідження у висновках. Робота пропонується до захисту у спеціалізованій ученій раді.

Ст. в. Волошина-Нарожна В. О. зазначила, що тема дослідження є цікавою та актуальною, однак рекомендувала дещо чіткіше описати процедуру емпіричного дослідження, вказати методи оцінювання точності метакогнітивного моніторингу. Також висловила свою підтримку у рекомендації роботи Августюк М. М. до представлення у спеціалізованій ученій раді, зазначивши, що корисним буде у цьому контексті продовження такого напрямку досліджень.

3. Виступ наукового консультанта, доктора психологічних наук, професора Пасічника Ігоря Демидовича, який надав характеристику про здобувачку та її роботу:

У процесі підготовки дисертації Августюк Марія Миколаївна виконала індивідуальний план наукової роботи у повному обсязі. Всі заплановані види робіт були виконані вчасно. Здобувачка плідно співпрацювала з науковим консультантом протягом усього терміну навчання в докторантурі.

Актуальність дослідження обумовлена розвитком відносно нової галузі – когнітивної психології освіти та недостатнім висвітленням у науковій літературі особливостей прояву емоційного інтелекту у структурі точності метакогнітивного моніторингу. Актуальною є розробка наукових підходів до цілеспрямованого формування в процесі навчання та виховання емоційного інтелекту на основі експериментального вивчення особливостей перебігу емоційних процесів, станів та стійких властивостей під час навчальної діяльності, дослідження особливостей прояву емоційного інтелекту у

структурі точності метакогнітивного моніторингу. Уможливило такі дослідження ґрунтовніше вивчення емоційного інтелекту, вдосконалення концепції його системи, уявлення про основні моделі, чинники, структуру та механізми формування, підходи до операціоналізації, онтогенетичні аспекти розвитку, рівні сформованості, функції та особливості зв'язку з основними характеристиками метапізнання, місце емоційного інтелекту в навчальній діяльності. Доцільно також удосконалювати уявлення про метакогнітивний моніторинг як процесуальний аспект метапізнання з виокремленням його видів, системи чинників точності, взаємозв'язку з метакогнітивним контролем, окреслювати проблему зв'язку з результативністю навчальної діяльності, визначати роль та місце в системі саморегульованого навчання, встановлювати механізми підвищення точності метакогнітивного моніторингу засобами емоційного інтелекту. За допомогою правильно організованого точного метакогнітивного моніторингу студенти можуть на метакогнітивному рівні вивчати когнітивні особливості набуття знань та використовувати відповідні навчальні стратегії.

Недостатнє теоретичне та емпіричне вивчення окресленої проблеми свідчить про актуальність та практичну потребу в її системному дослідженні, що й зумовило вибір теми дисертації – «Емоційний інтелект студентів у контексті метакогнітивного моніторингу».

У результаті обговорення доповіді здобувачки та обміну думками постановили ухвалити такий висновок:

ВИСНОВОК

засідання кафедри психології та педагогіки

Національного університету «Острозька академія»

про докторську дисертацію

Августюк Марії Миколаївни за темою:

«Емоційний інтелект студентів у контексті метакогнітивного моніторингу»

(19.00.07 – педагогічна та вікова психологія)

Дисертаційна робота Августюк М. М. виконана на кафедрі психології та

педагогіки Національного університету «Острозька академія» під керівництвом доктора психологічних наук, професора, ректора Національного університету «Острозька академія» Пасічника Ігоря Демидовича. Дисертація є самостійним, завершеним, структурно та тематично витриманим дослідженням актуальної проблеми.

Тема дисертації затверджена на засіданні вченої ради Національного університету «Острозька академія» (протокол № 2 від 24.09.2020 р.).

Актуальність дослідження обумовлена розвитком відносно нової галузі – когнітивної психології освіти та недостатнім висвітленням у науковій літературі особливостей прояву емоційного інтелекту у структурі точності метакогнітивного моніторингу.

Емоційний інтелект визначено як складну інтегрально-ієрархічну систему, яка базується на єдності когнітивних, емоційних, адаптаційних та соціальних складових у процесі внутрішньоособистісної та міжособистісної здібності ідентифікувати та оцінювати емоції, сприяти емоційній фасилітації мислення, розуміти емоції та управляти ними з метою динамізації інтенсивного емоційного та інтелектуального розвитку особистості. Метакогнітивний моніторинг виступає важливою передумовою ефективності навчальної діяльності, оскільки, як спосіб відслідковування суб'єктом власної пізнавальної активності та оцінювання її результатів у процесі виконання пізнавальних завдань, уможливорює саморегуляцію процесу та результату виконання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до плану наукової діяльності кафедри психології та педагогіки Національного університету «Острозька академія» і здійснена у межах науково-дослідної теми кафедри «Розвиток суб'єктів освітньої діяльності в умовах кіберпростору» (номер ДР 01214112964). Тему дисертації затверджено вченою радою Національного університету «Острозька академія» (протокол № 2 від 24 вересня 2020 року).

Мета дослідження – теоретично проаналізувати та емпірично дослідити особливості прояву емоційного інтелекту в структурі точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності студентів, розробити

психолого-дидактичні поради до підвищення точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності в студентів засобами емоційного інтелекту.

Для досягнення мети дослідження визначено такі **завдання дослідження**:

- 1) теоретично проаналізувати поняття емоційного інтелекту та метакогнітивного моніторингу у вітчизняній і зарубіжній літературі, визначити їхню роль у продуктивності навчальної діяльності студентів, зокрема в системі саморегульованого навчання;
- 2) описати особливості прояву емоційного інтелекту в контексті основних характеристик метапізнання, в структурі точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності студентів;
- 3) емпірично з'ясувати особливості прояву емоційного інтелекту в структурі точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності студентів;
- 4) обґрунтувати та апробувати тренінгову програму підвищення точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності здобувачів вищої освіти засобами емоційного інтелекту;
- 5) розробити психолого-дидактичні поради до підвищення точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності в студентів засобами емоційного інтелекту.

Об'єкт дослідження – емоційний інтелект у контексті точності метакогнітивного моніторингу.

Предмет дослідження – особливості прояву емоційного інтелекту в структурі точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності студентів.

Для розв'язання поставлених завдань та досягнення мети дослідження використані такі **методи дослідження**: *теоретичні*: аналіз і синтез здобутків наукової психологічної та психолого-педагогічної літератури, систематизація та узагальнення теоретичних підходів до вивчення емоційного інтелекту та метакогнітивного моніторингу; *емпіричні*: психодіагностичне опитування: для вимірювання емоційного інтелекту ми обрали тест емоційного інтелекту «MSCEIT V 2.0» Дж. Майєра, П. Саловея та Д. Карузо в українськомовній адаптації М. Яцюк; для діагностики емоційного інтелекту як здібності розуміти

свої та чужі емоції та управляти емоційними проявами – опитувальник емоційного інтелекту «ЕМІн» Д. В. Люсіна в українськомовній адаптації О. Верітової; для діагностики особистісних характеристик студентів – методика діагностики рівня розвитку рефлексивності А. Карпова в українськомовній адаптації Я. Бугерко; для діагностики метакогнітивних особливостей – методика діагностики метакогнітивної обізнаності Г. Шро та Р. Деннісона; «Шкалу диференціальних емоцій» К. Ізарда (для отримання одномоментного зрізу окремих поточних емоційних переживань відповідно до виду та типу наборів завдань, а також до правильності / неправильності відповіді); *організаційні*: порівняльний аналіз, формувальний експеримент; *методи математико-статистичної обробки емпіричних даних* (якісні та кількісні із застосуванням методів математичної статистики): однофакторний та багатофакторний дисперсійний аналіз *ANOVA* (для пошуку статистично значимих залежностей / відмінностей), *t*-критерій Стьюдента (для пошуку статистично значимих відмінностей), коефіцієнт кореляції Гудман-Крускала (*G*) (для оцінювання точності або прогностичної валідності суджень метакогнітивного моніторингу), коефіцієнти лінійної кореляції Пірсона (для вимірювання рівня лінійної залежності між двома змінними), *O/U* індекс (індекс впевненості) (для обчислення показників точності метакогнітивного моніторингу), індекс калібрування *C* (для обчислення показників калібрування), одновибірковий критерій λ Колмогорова-Смирнова (для визначення підпорядкування двох емпіричних розподілів одному закону, або для визначення, чи підпорядковується емпіричний розподіл певній моделі), *M* – середнє значення (з англ. – «*mean value*»), *SD* – стандартне відхилення (з англ. – «*standard deviation*»); *p* – статистична значущість (*p*-рівень або *p*-значення результату в статистиці, оцінка міри впевненості в його істинності).

База експериментального дослідження. Дослідження виконувалося на базі кафедри психології та педагогіки та науково-дослідної лабораторії когнітивної психології Національного університету «Острозька академія». В експерименті взяли участь 233 студентів Національного університету «Острозька академія», середній вік яких становив 17,8 (*SD* = 0,72), з них – 149

респондентів жіночої статі ($M_{\text{внк}} = 17,83, SD = 0,77$) і 84 – чоловічої статі ($M_{\text{внк}} = 17,78, SD = 0,62$), які і склади досліджувану вибірку, сформовану методом випадкових відборів. Учасники склали одну експериментальну групу з внутрішньогруповими змінними. Участь була анонімна та безкоштовна.

Наукова новизна результатів дослідження полягає в тому, що:

вперше: теоретично та емпірично досліджено особливості прояву емоційного інтелекту в структурі точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності студентів, що дало змогу розширити зміст поняття емоційного інтелекту як складної інтегральної ієрархічної системи; побудовано теоретико-концептуальну модель зв'язку емоційного інтелекту з точністю метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності студентів; виявлено внутрішньогрупові та міжгрупові кореляції між емоційним інтелектом, рефлексивністю та метакогнітивною обізнаністю, що дає можливість розглядати їх у системі чинників точності метакогнітивного моніторингу; розроблено та апробовано тренінгову програму підвищення точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності студентів засобами емоційного інтелекту, що дозволило визначити такі напрями формування впливу, які належать до двох категорій – емоційного інтелекту та метакогнітивного моніторингу – з урахуванням показників рефлексивності та метакогнітивної обізнаності, а також характеристик навчального матеріалу, статевих відмінностей та вікових особливостей: формування здібностей ідентифікувати та оцінювати емоції, сприяти емоційній фасилітації мислення, розуміти емоції, управляти емоціями; визначено основні теоретичні положення психолого-педагогічних та методичних умов підвищення точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності у студентів засобами емоційного інтелекту, що насамперед передбачають дотримання умов підвищення рівня емоційного інтелекту; розроблено психолого-дидактичні поради до підвищення точності метакогнітивного моніторингу засобами емоційного інтелекту, що передбачають формування здібностей сприяти емоційній обізнаності, розуміти емоції, ідентифікувати стратегії поведінки, управляти емоціями;

уточнено: визначення змісту понять емоційного інтелекту та метакогнітивного моніторингу; уявлення про основні моделі емоційного інтелекту, підходи до операціоналізації емоційного інтелекту, онтогенетичні аспекти розвитку, рівні сформованості, функції та особливості зв'язку з основними характеристиками метапізнання, розуміння ролі емоційного інтелекту в навчальній діяльності студентів; уявлення про метакогнітивний моніторинг як процесуальний аспект метапізнання з виокремленням його видів, чинників точності, зв'язку з метакогнітивним контролем, окресленням проблеми зв'язку з результативністю навчальної діяльності, визначенням ролі та місця в системі саморегульованого навчання;

подальшого розвитку набули: уявлення про залежність точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності студентів від рівнів основних характеристик емоційного інтелекту, рефлексивності, метакогнітивної обізнаності з урахуванням статевих відмінностей та характеристик навчального матеріалу; психолого-педагогічне забезпечення точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності студентів засобами емоційного інтелекту.

Теоретичне значення результатів дослідження полягає в обґрунтуванні особливостей прояву емоційного інтелекту в структурі точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності студентів.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що їх можна використовувати у вищих закладах освіти під час викладання навчальних дисциплін «Педагогічна психологія», «Вікова психологія», «Когнітивна психологія», «Загальна психологія», «Експериментальна психологія», «Психологія особистості», «Педагогічна психологія вищої школи», «Соціальна психологія», а також для психолого-педагогічного забезпечення підвищення точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності студентів засобами емоційного інтелекту. Сформульовані теоретичні уявлення про особливості прояву емоційного інтелекту в структурі точності метакогнітивного моніторингу стали основою для моделювання та створення тренінгових програм підвищення точності метакогнітивного моніторингу

засобами емоційного інтелекту, а також для розробки психолого-дидактичних порад до підвищення точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності у студентів засобами емоційного інтелекту, що стануть корисними для науковців, науково-педагогічних працівників, психологів-практиків, здобувачів вищої освіти, а також усіх суб'єктів пізнавальної діяльності, які працюють з інформацією.

Особистий внесок здобувача. Розроблені авторкою наукові положення та отримані емпіричні дані є самостійним внеском у дослідження проблеми емоційного інтелекту студентів у структурі точності метакогнітивного моніторингу. У статті «The illusion of knowing from perspective of metacognitive monitoring accuracy of educational activity of university students», що написана у співавторстві з І. Пасічником та Р. Каламаж, дисертантці належить обґрунтування ролі помилки точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності студентів у вигляді ілюзії знання. У статтях «Learning motivation in metacognitive monitoring reliability» та «Illusion of knowing in metacognitive monitoring: Review of possible causes and consequences», що опубліковані у співавторстві з Р. Каламаж, дисертантка проаналізувала проблематику ілюзії знання в структурі точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності студентів, окреслила можливі причини та наслідки її впливу на результативність навчальної діяльності, описала особливості зв'язку навчальної мотивації з точністю метакогнітивного моніторингу. У статті «The illusion of knowing in metacognitive monitoring: Effects of the type of information and of personal, cognitive, metacognitive, and individual psychological characteristics», написаній у співавторстві з І. Пасічником та Р. Каламаж, дисертантці належить визначення поняття метакогнітивного моніторингу, опис результатів експериментального дослідження особливостей впливу на точність метакогнітивного моніторингу особистісних якостей, когнітивних та метакогнітивних особливостей студентів, індивідуально-психологічних відмінностей, характеристик навчального матеріалу як чинників точності метакогнітивного моніторингу. У статті «Online studying instructional measures at the International Relations Department of the National University of Ostroh

Academy», що написана разом із І. Тимейчук, Н. Конопкою, О. Сахнюк та Е. Балашовим, дисертантка є автором положень про особливості концепції саморегульованого навчання студентів у процесі он-лайн навчання, окреслює основні передумови формування чинників парадигми саморегульованого навчання. У статті «Основні аспектні характеристики тренінгової програми «Підвищення точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності студентів засобами емоційного інтелекту», опублікованій разом з І. Пасічником, авторці дисертації належить обґрунтування основних аспектних характеристик тренінгової програми підвищення точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності студентів засобами емоційного інтелекту, опис результатів її апробації, окреслення можливих шляхів підвищення точності метакогнітивного моніторингу засобами емоційного інтелекту. У статті «Metacognitive monitoring accuracy in university students: Effects of emotional intelligence, reflexivity, and metacognitive awareness», що написана у співавторстві з І. Пасічником та Р. Каламаж, дисертантка обґрунтувала особливості прояву емоційного інтелекту, рефлексивності та метакогнітивної обізнаності в структурі точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності студентів, описала процедуру та результати емпіричного дослідження.

Усі результати дисертації є самостійним внеском авторки у вирішення проблеми дослідження. Ідеї співавторів опублікованих праць у дисертації не використані.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження обговорено на засіданнях кафедри психології та педагогіки Національного університету «Острозька академія» (2016–2023 рр.), наукових і науково-прикладних зібраннях, зокрема: *міжнародних наукових та науково-практичних конференціях, семінарах*: II Міжнародній науково-практичній конференції «Концептуальні шляхи розвитку науки та освіти» (м. Львів, 3–4 жовтня 2020 р.); II Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні аспекти модернізації науки в Україні: стан, проблеми, тенденції розвитку» (м. Київ; Туреччина, 7 жовтня 2020 р.); Міжнародній науково-практичній конференції

«Психологія та педагогіка: сучасні методики та інновації, досвід практичного застосування» (м. Львів, 23–24 жовтня 2020 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Тенденції розвитку психології та педагогіки» (м. Київ, 6–7 листопада 2020 р.); II Міжнародній науково-практичній конференції «Інноваційні наукові дослідження: світові тенденції та регіональний аспект» (м. Харків, 27–28 листопада 2020 р.); IV Міжнародній науково-практичній конференції «Роль інновацій в трансформації образу сучасної науки» (м. Київ, 23–24 грудня 2020 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні тенденції та фактори розвитку педагогічних та психологічних наук» (м. Київ, 5–6 (5) лютого 2021 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Інноваційні наукові дослідження у галузі педагогіки та психології» (м. Запоріжжя, 5–6 (6) лютого 2021 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні питання сучасних педагогічних та психологічних наук» (м. Одеса, 19–20 лютого 2021 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Пріоритети розвитку педагогічних та психологічних наук у XXI столітті» (м. Одеса, 19–20 березня 2021 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Психологічна наука та практика XXI століття» (м. Львів, 26–27 березня 2021 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Педагогіка і психологія: актуальні проблеми досліджень на сучасному етапі» (м. Київ, 2–3 квітня 2021 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Науковий потенціал та перспективи розвитку психологічних наук» (м. Львів, 10–11 вересня 2021 р.); *всеукраїнських науково-практичних конференціях*: Всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції з міжнародною участю «Психологія: сучасні методики та інновації у досвіді діяльності практичного застосування» (м. Умань, 15 квітня 2021 р.); *інтернет-конференціях*: Міжнародній інтернет-конференції «Сучасні дослідження когнітивної психології» (м. Острого, 31 травня 2021 р.).

Кандидатську дисертацію за темою «Ілюзія знання в метакогнітивному моніторингу навчальної діяльності студентів ВНЗ» зі спеціальності 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія було захищено у спеціалізованій вченій раді Національного університету «Острозька академія» (2016 р.). Положення та

висновки кандидатської дисертації в докторській дисертації використані в теоретичній частині.

Публікації. Основні положення та результати дисертації знайшли своє відображення у 41 публікації. Серед них – 1 монографія; 19 статей у наукових фахових виданнях України; 3 статті у закордонних наукометричних виданнях, що індексуються у SCOPUS та Web of Science; 15 публікацій у збірниках матеріалів конференцій та 3 публікації методичного характеру.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Августюк М. М. Емоційний інтелект у дискурсі точності метакогнітивного моніторингу : монографія. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2023. 374 с.
2. Августюк М. М. Навички управління емоціями в контексті точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності у студентів. *Журнал сучасної психології*, 2022. № 3(26). С. 10–17.
3. Августюк М. М. Основні аспектні характеристики моделей емоційного інтелекту. *Вісник Львівського університету. Серія «Психологічні науки»*. Львів, 2021. Вип. 8. С. 3–9.
4. Августюк М. М. Основні науково-психологічні підходи до вивчення емоційного інтелекту. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Психологія*. Київ, 2021. Том 32 (71), № 1. С. 81–86.
5. Августюк М. М. Особливості взаємозв'язку між метакогнітивним моніторингом та метакогнітивним контролем. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Психологія»*. Харків, 2021. Вип. 70. С. 37–43.
6. Августюк М. М. Теоретичний аналіз концептуальних підходів до операціоналізації емоційного інтелекту. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія» : науковий журнал*. Острог : Вид-во НаУОА, 2021. № 13. С. 81–87.

7. Августюк М. М. Точність метакогнітивного моніторингу у розрізі легкості / важкості виконання завдань. *Вісник Львівського університету. Серія «Психологічні науки»*, 2022. Вип. 12. С. 3–11.

8. Августюк М. М. Точність метакогнітивного моніторингу у розрізі складності / легкості завдань. *Педагогічна та вікова психологія. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Психологія»*. Видавничий дім «Гельветика», 2021. Вип. 4. С. 76–81.

9. Августюк М. М. Формування навичок ефективного метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності студентів. *Науковий вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова. Психологія*, 2018. №1(47). Том 23. С. 6–12.

10. Августюк М. М. Цілеспрямований педагогічний супровід метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності студентів. *Науковий теоретико-методологічний і прикладний психологічний журнал «Психологія особистості»*. Івано-Франківськ, 2018. Вип. 1(9). С. 82–88.

11. Пасічник І. Д., Августюк М. М. Основні аспектні характеристики тренінгової програми «Підвищення точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності у студентів засобами емоційного інтелекту». *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія» : науковий журнал*. Острог : Вид-во НаУОА, 2022. № 15. С. 4–13.

12. Avhustiuk M. Background in measures of metacognitive monitoring. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки»*. Херсон : Херсонський державний університет, 2021. Вип. 1. С. 60–66.

13. Avhustiuk M. Emotional context of the accurate and inaccurate metacognitive monitoring levels. *Наукові записки. Серія «Психологія»*. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2022. Вип. 14. С. 71–79.

14. Avhustiuk M. Metacognitive monitoring accuracy and learning achievement success of university students. *Журнал «Психологічні перспективи» (Psychological Prospects Journal)*. Луцьк, 2020. Вип. 36. С. 10–21.

15. Avhustiuk M. Metacognitive monitoring in the self-regulated learning paradigm. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка*.

Психологія: зб. наук. пр. К. : Національний авіаційний університет, 2020. Вип. 2, № 17. С. 100–108.

16. Avhustiuk M. Peculiarities of efficient metacognitive monitoring of university students' learning activity. *Наукові записки. Серія «Психологія»*. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2019. Вип. 8. С. 57–60.

17. Avhustiuk M. Psychological assistance in reducing English language anxiety in university students. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія» : науковий журнал*. Острог : Вид-во НаУОА, 2021. № 12. С. 26–34.

18. Avhustiuk M. The illusion of not knowing in metacognitive monitoring: A brief review. *Журнал «Психологічні перспективи» (Psychological Prospects Journal)*. Луцьк, 2021. Вип. 37. С. 10–22.

19. Avhustiuk M., Pasichnyk I., Kalamazh R. Metacognitive monitoring accuracy in university students: Effects of emotional intelligence, reflexivity, and metacognitive awareness. *Inequality, Informational Warfare, Fakes and Self-Regulation in Education and Upbringing of Youth. Youth Voice Journal*, 2023. P. 7–27.

20. Avhustiuk M., Pasichnyk I., Kalamazh R. The illusion of knowing in metacognitive monitoring: Effects of the type of information and of personal, cognitive, metacognitive, and individual psychological characteristics. *Europe's Journal of Psychology*, 2018. Vol. 14, No. 2. P. 317–341.

21. Avhustiuk M., Tymeichuk I., Konopka N., Sakhniuk O., Balashov E. Online studying instructional measures at the International Relations Department of the National University of Ostroh Academy. *Journal of Educational Culture and Society*, 2021. No. 1. P. 322–334.

22. Kalamazh R., Avhustiuk M. Illusion of knowing in metacognitive monitoring: Review of possible causes and consequences. *Психологічні перспективи*. Луцьк : Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2018. Вип. 32. С. 109–122.

23. Kalamazh R., Avhustiuk M. Learning motivation in metacognitive monitoring reliability. *Психологічні перспективи*. Луцьк : Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2018. Вип. 31. С. 107–117.

Публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Августюк М. М. Емоційний інтелект vs емоційні зрілість, мислення, компетентність, креативність, культура: диференціація особливостей. *Педагогіка і психологія: актуальні проблеми досліджень на сучасному етапі* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 2-3 квітня 2021 р. Київ : ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2021. С. 128–131.

2. Августюк М. М. Емоційний інтелект vs метаемоція. *Науковий потенціал та перспективи розвитку психологічних наук* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Львів, 10–11 вересня 2021 р. Львів : Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 21–25.

3. Августюк М. М. Емоційний інтелект та метапізнання: основні аспекти зв'язку. *Сучасні дослідження когнітивної психології* : збірник тез міжнар. інтернет-конф., м. Острог, 31 травня 2021 р. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. С. 17–19.

4. Августюк М. М. Емоційний інтелект у навчальній діяльності студентів. *Психологічна наука та практика XXI століття* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Львів, 26–27 березня 2021 р. Львів : Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 33–37.

5. Августюк М. М. Зміст поняття «емоційний інтелект». *Пріоритети розвитку педагогічних та психологічних наук у XXI столітті* : зб. наук. робіт учасників міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 19-20 березня 2021 р. Одеса : ГО «Південна фундація педагогіки», 2021. С. 40–43.

6. Августюк М. М. Основні аспекти психолого-педагогічних умов точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності студентів. *Сучасні тенденції та фактори розвитку педагогічних та психологічних наук* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, Україна, 5-6 лютого 2021 р. Київ : ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2021. Ч. 1. С. 92–95.

7. Августюк М. М. Стан дослідження поняття «емоційний інтелект» у науково-психологічній літературі. *Психологія: сучасні методики та інновації у досвіді діяльності практичного застосування* : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. з міжнар. участю, м. Умань, 15 квітня 2021 р. МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; відпов. за вип. О. А. Дудник ; [голов. ред. Сафін О.Д. ; редкол: Дудник О.А., Козак О.Ю., Станішевська В.І.]. Умань, 2021. С. 8–12.

8. Августюк М. М. Теоретико-методологічні засади вивчення точності метакогнітивного моніторингу. *Актуальні питання сучасних педагогічних та психологічних наук* : зб. наук. робіт учасників міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 19-20 лютого 2021 р. Одеса : ГО «Південна фундація педагогіки», 2021. С. 43–47.

9. Августюк М. М. Чинники точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності студентів. *Інноваційні наукові дослідження у галузі педагогіки та психології* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 5-6 (6) лютого 2021 р. Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2021. С. 128–131.

10. Avhustiuk M. Metacognitive monitoring accuracy and learning achievement success: Some theoretical and methodological aspects. *Психологія та педагогіка: сучасні методики та інновації, досвід практичного застосування* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Львів, 23-24 жовтня 2020 р. С. 29–32.

11. Avhustiuk M. Peculiarities of metacognitive monitoring accuracy: Heuristics and cues. *Роль інновацій в трансформації образу сучасної науки* : матеріали IV міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 23-24 грудня 2020 р. ГО «Інститут інноваційної освіти»; Науково-навчальний центр прикладної інформатики НАН України. Київ : ГО «Інститут інноваційної освіти», 2020. С. 53–56.

12. Avhustiuk M. Students' metacognitive monitoring implications in the self-regulated learning paradigm. *Сучасні аспекти модернізації науки в Україні: стан, проблеми, тенденції розвитку* : матеріали II міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ; Туреччина, 7 жовтня 2020 р. За ред. Є. О. Романенка, І. В. Жукової. Київ; Туреччина : ФОП КАНДИБА Т. П., 2020. С. 163–166.

13. Avhustiuk M. The diverse nature of metacognitive monitoring accuracy measures. *Тенденції розвитку психології та педагогіки* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, Україна, 6-7 листопада 2020 р. Київ : ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2020. Ч. 1. С. 112–114.

14. Avhustiuk M. The issue of metacognitive monitoring definitions diversity. *Інноваційні наукові дослідження: світові тенденції та регіональний аспект* : матеріали II наук.-практ. конф., м. Харків, 27-28 листопада 2020 р. Херсон : Видавництво «Молодий вчений», 2020. Ч. 1. С. 161–164.

15. Avhustiuk M. To the question of the nature of metacognitive monitoring accuracy. *Концептуальні шляхи розвитку науки та освіти* : матеріали II міжнар. наук.-практ. конф., м. Львів, 3-4 жовтня 2020 р. Львів : Львівський науковий форум, 2020. С. 57–59.

Публікації методичного характеру:

1. Августюк М. М. Методичні поради до підвищення рівня емоційного інтелекту в здобувачів вищої освіти. Острого : Національний університет «Острозька академія», 2022. 94 с.

2. Августюк М. М. Методичні поради до підвищення точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності в здобувачів вищої освіти. Острого : Національний університет «Острозька академія», 2022. 132 с.

3. Августюк М. М. Методичні поради до підвищення точності метакогнітивного моніторингу навчальної діяльності в здобувачів вищої освіти засобами емоційного інтелекту. Острого : Національний університет «Острозька академія», 2022. 78 с.

ЗАСІДАННЯ КАФЕДРИ ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. За своєю актуальністю, внеском у науку, ступенем новизни та обґрунтованості, теоретичною та практичною значущістю отриманих результатів дисертаційна робота Августюк М. М. відповідає вимогам пп. 2, 3 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук».

2. Дисертація Августюк Марії Миколаївни відповідає паспорту спеціальності 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія за напрямками досліджень: п. 1 «Розумовий розвиток особистості в процесі навчання», п. 3 «Закономірності засвоєння знань, умінь та навичок» та п. 7 «Розвиток самосвідомості у педагогічному процесі».

3. Рекомендувати дисертацію Августюк Марії Миколаївни «Емоційний інтелект студентів у контексті метакогнітивного моніторингу» до захисту у спеціалізованій вченій раді.

Висновок прийнято відкритим голосуванням одностайно: За – 13; проти – немає; таких, що утримались – немає.

Голова засідання:

доктор психологічних наук,

доцент

Оксана МАТЛАСЕВИЧ

Секретар засідання:

лаборант кафедри
психології та педагогіки

Валерія КОРНІЙЧУК